

Sygn. akt III PSK 27/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko Publicznej Szkole Podstawowej w B.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O.

z dnia 24 września 2019 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od M. J. na rzecz Publicznej Szkoły Podstawowej w B. kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 24 września 2019 r. oddalił apelację powódki M.J. od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 stycznia 2019 r. w części dotyczącej roszczenia o zasądzenie od Publicznej Szkoły Podstawowej w B. na jej rzecz kwoty 43.588,22 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy na podstawie art. 47 zdanie drugie k.p. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 września 2017 r. do dnia zapłaty.

W skardze zarzucono naruszenie prawa materialnego: (-) art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z

2019 r., poz. 2215), przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten nie wprowadza ograniczeń w rozwiązaniu stosunku pracy zawartego z nauczycielem, którego stosunek pracy podlega przepisom Karty Nauczyciela i przyjęcie, że przepis ten nie ograniczał rozwiązania stosunku pracy pozwanej z powódką M. J. z przyczyn organizacyjnych; (-) art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten nie wprowadza ograniczeń w rozwiązaniu stosunku pracy zawartego z nauczycielem, którego stosunek pracy podlega przepisom Karty Nauczyciela i przyjęcie, że przepis ten nie ograniczał terminu rozwiązania stosunku pracy przez pozwaną z powódką M. J.; (-) art. 20 ust. 5a Karty Nauczyciela, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten nie wprowadzał ograniczeń rozwiązania stosunku pracy przez pozwaną z powódką M.J. z przyczyn proceduralnych; (-) art. 20 ust. 5b Karty Nauczyciela, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten nie wprowadzał ograniczeń rozwiązania stosunku pracy przez pozwaną z powódką M. J. z przyczyn proceduralnych; (-) art. 47 zdanie drugie k.p., przez jego błędne niezastosowanie i niezasądzenie na rzecz powódki wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy w sytuacji, gdy rozwiązanie umowy o pracę powódki M. J. zawartej z pozwaną Publiczną Szkołą Podstawową w B. podlegało ograniczeniu z mocy przepisów szczególnych w postaci art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na:

1. występowanie w niniejszej sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania, czy art. 20 ust. 1, art. 20 ust. 3 oraz art. 20 ust. 5a i 5b Karty Nauczyciela stanowią przepisy szczególne ograniczające rozwiązanie umowy o pracę w rozumieniu art. 47 zdanie drugie k.p.;

2. potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, stwierdzając, że: „Kwestia istnienia ograniczeń rozwiązania umowy o pracę z nauczycielem, którego stosunek pracy podlega przepisom ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 2215) budzi poważne wątpliwości prawne w świetle współczesnych zasad wykładni przepisów prawa pracy oraz w kontekście konstrukcji innych przepisów szczególnych w rozumieniu art. 47 zdanie 2. ustawy z

dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1040 ze zm.) ograniczających dopuszczalność rozwiązania umowy o pracę oraz zasad zawartych w tych przepisach, co zostanie wykazane w pkt. II. niniejszej skargi kasacyjnej.”

Uzasadniając wniosek, skarżąca podniosła, że w obecnym stanie prawnym istnieją przesłanki przemawiające za zmianą poglądu wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1986 r., III PZP 10/86, że przepisy szczególne ograniczające rozwiązanie umowy o pracę w rozumieniu art. 57 § 2 k.p. (odpowiednio art. 47 zdanie drugie k.p.) odnoszą się do cech podmiotowych pracownika. Wykładnia przepisów Karty Nauczyciela na potrzeby ustalenia zakresu zastosowania art. 57 § 2 k.p. wobec nauczycieli została w uchwale oparta na art. 7 k.p., który obowiązywał do 2 czerwca 1996 r. Obecnie w polskim porządku prawnym występują przepisy, które wprowadzają ograniczenia w zakresie dopuszczalności rozwiązania umowy o pracę, które nie odnoszą się do cech podmiotowych pracownika, np. w ustawie z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1969 ze zm.; dalej „ustawa o zwolnieniach grupowych”) - art. 6 ust. 1 i art. 6 ust. 2. Zestawienie art. 6 ust. 2 ustawy o zwolnieniach grupowych z art. 25 ust. 5a i 5b Karty Nauczyciela sprawia, że występują istotne okoliczności przemawiające za rewizją poglądu zawartego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1986 r., III PZP 10/86. W art. 20 Karty Nauczyciela, po powzięciu tej uchwały, pojawiły się przepisy ograniczające rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn organizacyjnych w sposób występujący w analogicznych przepisach nie ze względu na przymioty pracownika, ale ze względu na obowiązek dokonania przez pracodawcę określonych czynności w ramach procedury zmierzającej do rozwiązania umowy o pracę. Taka sytuacja zachodzi po uchwaleniu art. 6 ustawy o zwolnieniach grupowych oraz dodaniu ust. 5a i 5b do art. 20 Karty Nauczyciela. Również wykładnia pozajęzykowa zawarta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1986 r., III PZP 10/86, zdezaktualizowała się, gdyż nie tylko nie obowiązuje już ówczesny art. 7 k.p., ale również zasady ustroju i cele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej utraciły przymiot prawnie istotnych. Co więcej, na gruncie wykładni pozajęzykowej, z przyczyn

wskazanych powyżej, w obecnym stanie prawnym nie sposób przyjąć, że wyrażenie odnoszące się do przepisów szczególnych ograniczających rozwiązanie umowy o pracę w art. 47 zdanie drugie k.p. ogranicza się wyłącznie do przepisów, które wprowadzają ograniczenia jedynie ze względu na cechy podmiotowe pracownika.

Powyższe argumenty przemawiają również za przyjęciem niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. Jak bowiem zostało wyżej wykazane, z jednej strony istnieją orzeczenia Sądu Najwyższego, które pozwalają na uznanie, że art. 20 ust. 1, art. 20 ust. 3 oraz 20 ust. 5a i 5b Karty Nauczyciela nie wprowadzają ograniczenia w zakresie rozwiązania umowy o pracę, o których mowa w art. 47 zdanie drugie k.p. Jednak sposób wykładni przepisów (nieoparty na zasadach wykładni językowej) w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1986 r., III PZP 10/86, jest trudny do pogodzenia z obecnie obowiązującą zasadą państwa prawnego wynikającą z Konstytucji RP. Wątpliwości te nie zostały wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego wydanym po uchyleniu art. 7 k.p. (a więc od dnia 2 czerwca 1996 r.) oraz po wejściu w życie obecnie obowiązującej Konstytucji RP (tj. po dniu 17 października 1997 r.).

Strona pozwana, w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej nieprzyjęcie do rozpoznania i zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście,

biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2015 r., II PK 39/15, LEX nr 2021948).

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, twierdząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, co sprowadza się do wyjaśnienia, czy art. 20 ust. 1, art. 20 ust. 3 oraz art. 20 ust. 5a i 5b Karty Nauczyciela stanowią przepisy szczególnie ograniczające rozwiązanie umowy o pracę w rozumieniu art. 47 zdanie drugie k.p.

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Przesłanka w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów występuje wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 42436; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231).

Należy też podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżąca powołuje się właśnie na takie okoliczności, które, jej zdaniem, powodują nieaktualność wykładni dokonanej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1986 r., III PZP 10/86 (OSNC 1987 nr 2-3, poz. 24), z której wynika, że rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym nie podlega ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego w rozumieniu art. 57 § 2 k.p. Jednakże skarżąca nie dostrzega, że w tej kwestii również i w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że użyte w art. 47 *in fine* k.p. określenie o „podleganiu ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego” nie oznacza uzależnienia możliwości rozwiązania stosunku pracy od spełnienia jakiegoś warunku, co jest uzasadniane trafnym argumentem, że w przeciwnym razie również i art. 45 k.p., uzależniający skuteczność wypowiedzenia od istnienia uzasadnionej przyczyny, należałoby uznać za przepis ograniczający rozwiązanie umowy o pracę. Innymi słowy, nie stanowi „podlegania ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego” w rozumieniu art. 47 *in fine* k.p. przepis szczególny, według którego oceniana jest zasadność wypowiedzenia (art. 45 § 1 k.p.) (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lutego 2000 r., I PKN 496/98, OSNP 2001 nr 12, poz. 410; z dnia 19 sierpnia 1999 r., I PKN 210/99, OSNAPiUS 2000 nr 23, poz. 854; z dnia 19 kwietnia 2010 r., II PK 310/09, LEX nr 602698). Właśnie w oparciu o przesłanki, o których mowa w art. 20

ust. 1 Karty Nauczyciela, oceniana jest zasadność wypowiedzenia nauczycielskiego stosunku pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 16 czerwca 2008 r., I PK 86/08, LEX nr 497682; z 1 czerwca 2012 r., II PK 258/11, LEX nr 122589; z 25 stycznia 2013 r., I PK 172/12, OSNP 2014 nr 4, poz. 52; z 18 września 2013 r., II PK 5/13, LEX nr 1376065; z 19 stycznia 2016 r., I PK 72/15, LEX nr 2005653; z dnia 1 marca 2016 r., I PK 125/15, LEX nr 2044465; z 2 marca 2016 r., III PK 76/15, LEX nr 2019617; z 23 czerwca 2016 r., II PK 152/15, LEX nr 2075711; z 13 września 2016 r., I PK 30/16, LEX nr 2141217; z 2 czerwca 2017 r., III PK 114/16, LEX nr 2329445). Natomiast przepisy Karty Nauczyciela nie wprowadzają zakazu rozwiązywania stosunku pracy z nauczycielami, ale inaczej niż w Kodeksie pracy normują specyfikę przyczyn uzasadniających rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielami.

Także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2010 r., I PK 117/10 (OSNP 2012 nr 5-6, poz. 59) wyrażono pogląd (zgodny ze stanowiskiem doktryny), że szczególna ochrona przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy obejmuje przypadki, w których rozwiązanie stosunku pracy jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu zgody określonego organu albo w ogóle jest zakazane.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oraz art. 98 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z art. 9 ust. 1 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265), jak w sentencji.